

Victor Hugo

Τορκουεμάδας (Torquemada) [απόσπασμα: Πρόλογος, σκ. 2]

Μεταφραστής: Κ. Π. Αποστολίδης

Αττικόν Μουσείον, Αθήνα

τμ 1, ετ. Α', τχ. 11 (Δεκέμβριος 1883), σ. 167, 170-171

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΓΩ

ΤΟΡΚΟΥΕΜΑΔΑΣ

Φίλτατε Κύριε Ἰγγλίση

Εἰς τὴν προτροπὴν Ἑμῶν νάποστειλῶ διὰ τὸ ἔγκριτον περιοδικὸν Σας ἀπόσπασμα τῆς ὑπ' ἐμοῦ γενομένης μεταφράσεως τοῦ τελευταίου ἀριστουργήματος τοῦ πολιοῦ τῆς Γαλλίας ποιητοῦ ὑπείκων, πέμπω Ἑμῖν σήμερον τοιοῦτο ἐκ τῆς Π σκηνῆς τοῦ ἔκτενουσ ἀυτοῦ προλόγου. Ὁ Τορκουεμάδας εἶνε γνωστός, πιστεύω, τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ Μουσείου, πολλῶ δὲ μᾶλλον ὁ Hugo, ὥστε περιττολογία θέλει ἐκληφθῆ ὅ,τι ἂν εἴπωμεν περὶ αὐτῶν. Μόνον ἄλλως τοῦ Τορκουεμάδα τὸ ὄνομα φέρει εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀναγνωστῶν τὸ σκοτεινὸν καὶ φρικῶδες μέρος τῆς ζοφερᾶς ἱστορίας τῶν χρόνων τοῦ Μεσαιῶνος ἐξ οὗ ἤντησεν ὁ ποιητὴς τὸν μῦθόν του, περιβαλὼν τὸν ἥρωά του διὰ τῶν μελαντέρων χρωμάτων καὶ ἐξεικονίσας τῶσφ ἐπιτυχῶς τὴν παράδοξον ὄντως καὶ πρωτότυπον ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου διεχέϊτο πανταχοῦ ἡ φρίκη καὶ κρυεροῦ θανάτου ὁ παγετός. Ἄρκει ἐν τούτοις νά σημειώσωμεν, ὅτι τὸ μέρος, ὃ ἐξελεξάμεθα διὰ τὸ Ἄττικὸν Μουσεῖον, εὐρομεν—μετὰ τὸ δημοσιευθὲν πρό τιος ὑπ' ἡμῶν ἐν τῷ Ἐσπέρω—ὡς τὸ μόνον κατάλληλον διὰ περιοδικόν, τὸ μὲν διότι παρέχει εἰκόνα τοῦ ἥρωός μας, πρὸ τῆς ἐποχῆς τῆς δόξης του, ὅτε ἐθεωρεῖτο ἀπλῶς οἰστρηλατούμενος ἢ καὶ τρελλὸς μοναχός, ὁ μέλλων νά σπεύρῃ τὸν θάνατον εἰς τοσαύτας μυριάδας θνητῶν· τὸ δὲ διότι δίδει εἰκόνα τινά τῆς τότε καταστάσεως τῶν μονῶν καὶ τοῦ τρόπου δι' οὗ ἐξήλειφον ἀπὸ τῆς γῆς οἱ ἅγιοι πατέρες τοὺς θεωρουμένους ἐπιδραβεῖς αὐτοῖς καὶ δι' οὗ θά ἐξηλείφετο καὶ ὁ μονομανὴς Τορκουεμάδας, ἂν μὴ δύο περιπαθεῖς νεανικαὶ καρδίαι, ὁ Σάγγχος καὶ ἡ Ῥόζα, ἔσωζον αὐτόν, κατὰ ὀλψὴν μοῖραν, ἵνα αὐτοὺς μὲν παραδώσῃ πρὸς σωτηρίαν των εἰς τὸ πῦρ τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως, ἀποστείλῃ δὲ ἐς Ἄδου τοσαύτας μυριάδας θνητῶν ἐν ὀνόματι τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ Ὁρησκείας.

Ἄλλὰ ἐξετάθημεν, νομίζω, πέρα τοῦ δέοντος, διὸ καὶ καταστρέφομεν τὸν λόγον, νομίζοντες, ὅτι τάνωτέρω δύνανται νά χρησιμεύσωσιν ὡς μικρὰ εἰσαγωγὴ δημοσιευομένου ἀποσπάσματος.

Π. Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΣΚΗΝΗ Β'

ΒΑΣΙΛΕΥΣ—ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ—ΓΟΥΧΟΣ (γελωτοποιός)

*Η σκηνή ἐντὸς τοῦ ἀρχαίου κοιμητηρίου τῆς μονῆς τοῦ Λατεράνου, ἐπὶ τῶν ὄρεινῶν συνόρων τῆς Καταλωνίας. Ἐν τῇ κοιμητηρίῳ οἱ ἄνω ρηθέντες. Εἰς τὸ βάθος ὁ μοναχὸς Τορκουμάδας παρέρχεται κλίνων πρὸ τῶν διαφόρων τάφων. Παρατηρῶν τοῦτον ὁ βασιλεὺς, τὸν δεικνύει τῷ ἡγουμένῳ καὶ ἀρχεται τῆς ἐξετάσεώς του ἀπ' αὐτοῦ.)

ΒΑΣΙΛΕΥΣ (τῷ ἡγουμένῳ).

Ἐν πρώτοις τί ὁ μοναχὸς εἶνε αὐτός, ὁ ἔχων Ἐξεστηκυῖαν τὴν μορφήν, ἀλλοτερον φέρων ῥάσον Τοῦ ἰδικοῦ σου, κλίνων δὲ τὸ γόνυ του, ὡσάκις Σταυρὸν κάνένα ἀπαντᾷ;

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ

Εἶνε τρελλός!...

ΒΑΣΙΛΕΥΣ

*Ὁπόσον

Εἶνε ὠχρός!

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ

Ναί! ἀγρυπνεῖ, νηστεύει, ἐξαντλεῖται, Λαλεῖ σφοδρῶς καὶ ὀσκηπὴς τὴν κεφαλὴν βαδίζει Ὑπὸ τὸν Ἥλιον. Ἐκεῖ ἐξίσταται πολλάκις, Παραληρεῖ, φαντάζεται νὰ πορευθῆ καὶ ἴδῃ Τοὺς Πάπας, τὸ καθηκόν των αὐτὸς νὰ τοὺς διδάξῃ Γονυπετής. Ὄταν αὐτὸς διέρχεται, σιγῶμεν Διότι εἰς τὸ τάγμα μας ἐκεῖνος δὲν ἀνήκει Μένει ἐπιτηρούμενος ἐν τῇ μονῇ μας ταύτῃ. Εἰς δὲ τὰ μοναστήρια ἡμῶν κλείονται πάντες Οἱ ἱερεῖς, ὅσοι σοφοί, ἀνήσχοι, ῥεμβώδεις Εἰς τὰ χωρία δυνατὸν διδασκαλίαν εἶνε Νὰ σπεύρωσι, ἀντίθετον πρὸς ὅ,τι ἡ Ἐκκλησία Τῆς Ἰσπανίας βούλεται.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ

*Ὁποῖαν τρέλλαν ἔχει...

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ

Πυρὸς βλέπει ὀράματα, τὸν Σατανᾶν, τὸν Ἄδην... Καὶ πρὸ μικροῦ μένει ἐδῶ.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ

Γέρων εἶνε!

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ

*Ὀλίγον

Θὰ ζήσῃ ἔτι, φαίνεται.

(Ὁ μοναχὸς Τορκ. ἀφανίζεται χωρὶς οὐδένα νὰ ἴδῃ).

* ΓΟΥΧΟΣ (καθ' ἑαυτὸν, θεωρῶν τὰς ῥάβδους του)

Κωδωνοκρότους δύο

* Ἐχω χρυσοῦ εἶνε ἡ μέν, ἡ δὲ ὀρειχαλκίνη.

* Ἡ μὲν καλεῖται ἀγαθόν, ἡ δὲ κακὸν καλεῖται!

Πλὴν ἀμφοτέρως ἀγαπῶ ἐξ ἴσου. Ὁ σκοπὸς μου εἶνε μηδέν!

(θεωρῶν τὴν πῶαν ἐπὶ τῶν τάφων)

* Ἀνθὴ ἐδῶ, ἐκεῖ δὲ ξηρὰ φύλλα...

ΒΑΣΙΛΕΥΣ

* Ἐχαλαρώθησαν πολὺ εἰς τὰς μονὰς τὰ ἦθη;

* Ὡ μοναχέ!

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ

Ἀθύντα μου!...

ΒΑΣΙΛΕΥΣ

Γυναῖκες θεωροῦνται

Πολὺ συχνὰ εἰς τὴν μονὴν αὐτὴν. Αἶ; —

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ

* Ἡ μονὴ μας

* Ἐγγὺς κεῖτ' εἰς κοινόβιον τῶν Οὐρσολίνων, ἀναξ, Αἴτινες εἶνε ποίμνιον ἡμῶν. Εἶμεθα...

ΒΑΣΙΛΕΥΣ

Τράγοι

Φυλάττοντες ἀμνάδας.

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ

Πλὴν, αὐθέντα μου!...

ΓΟΥΧΟΣ (καθ' ἑαυτὸν)

* Ἐκάστη

Μονὴ ἀνδρῶν τὸ παρ' αὐτῷ κοινόβιον Οηλέων Κατ' ἔθος ἐξομολογεῖ. Τὸ σφάλμα διαπράττει Καὶ πατρικῶς τὸ συγχωρεῖ. Ἐπὶ δὲ τὰς καρδίας Ἐκείνων βουλευούσα ἐν πάσῃ τῇ ἰσχύϊ Αὐτῆς, ἀφ' οὗ ταῖς ἀφαίρει τὴν ἀρετὴν ἐν πρώτοις, Τὴν ἀθωότητα αὐταῖς κατόπι ἀποδίδει. Τῆς ἐξομολογήσεως κρυφίον! Γλυκὺ θαῦμα!...

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ

Τὰ τέκνα, ἀναξ, τοῦ Λευῆ καὶ τῆς Σιών αἱ κόραι...

ΒΑΣΙΛΕΥΣ

* Ἀποτελοῦσιν ἄριστα ἀνδρόγυνα. Ἄλλ' ὅμως Δὲν θέλω στέρεῖν καὶ γνωστὸν θὰ κάμω εἰς τὴν Ῥώμην Αὐτό.

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ (προσκλίνων).

Ἀθύντα!

(ΓΟΥΧΟΣ καθ' ἑαυτὸν)

Εἰς αὐτὴν τὴν θύραν τῆς μονῆς των,

* Ἐνθα νάνασση ἔπαυσεν ὁ Ἰησοῦς, ὅπότεν Ὁ ἔρωσ, ὁ μικρὸς θεὸς, ἐξαίφνης κροταλίση, Δὲν δύναται ἐπὶ πολὺ νὰ θυμωθῆ ὁ Σίξτος, Ὁ Πάπας—ὅστις κέκτηται ἐκ θεραπαίνης δύο Παιδιά—τὸ κιγκλιδωτὸν κ' ἐκεῖνοι ἀν ἀνοίξουν!

ΒΑΣΙΛΕΥΣ (τῷ ἡγουμένῳ.)

* Ἡ Ῥώμη διατίθεται νὰ τιμωρήσῃ ἡδῆ

Καὶ ὁ καιρὸς εἶν' ὠριμος!

(ἀτενίζων ἀσκαρδαμκτικὴ αὐτόν).

* Ὁ ἅγιος Οὐργέλης

Εὐρίσκεται, ὡς ἔμαθον, ἐντὸς αὐτῶν τῶν τοίχων, Μὲ ἐξουσιοδότησιν νὰ τιμωρήσῃ πλήρη!

(ὁ ἡγούμενος ὑποκλίνει)

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ

Μόνον ὡς πρὸς τὰ δόγματα καὶ ἵνα καταστρέψῃ Τὰς πλάνας, ὧ αὐθέντα, ἢ καταβάλλῃ ταύτας. Οὐδὲν πλειότερον...

ΜΑΡΚΙΩΝ (ταπεινοφώνως τῷ βασιλεῖ)

Καλοὶ πρόσκοποι οἱ ὀφθαλμοὶ σου

Τυχάνουσιν.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ (τῷ μαρκίῳ)

* Ἀρέσκομαι νὰ βλέπω...

(θεωρεῖ τὴν πρὸ αὐτοῦ χαινούσαν εἰσοδὸν τοῦ ὑπογεῖου)

Τί εἶνε τοῦτο;

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ

* Ἀνοικτὸν μνημα, βασιλεῦ, εἶνε.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ
 Ἄνοικτόν μνημα!

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ
 Ναί, ἀναξ!

ΒΑΣΙΛΕΥΣ
 Διὰ τίνα πλήν;

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ
 Ὁ Πλάστης γνωρίζει

Πότε πίπτει ὁ ἄνθρωπος...

ΒΑΣΙΛΕΥΣ
 Τὸ μνημα διὰ ποῖον

Εἶνε αὐτό;
 (Ὁ ἠγούμενος σιωπᾷ, ὁ βασιλεὺς ἐντονώτερον...)

ΒΑΣΙΛΕΥΣ
 Εἰς τήν στιγμήν εἰπέ το! Ἀποκρίσου!

Ὅμιλει!

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ
 Ἄγνωαὺ αὐτό.. Πλήν ἀναμένει... .

Ἴσως ἐμὲ ἢ μάλλον σέ!

ΜΑΡΚΙΩΝ (εἰς τὸ οὖς τοῦ βασιλέως)
 Ὅπόταν ἐννοοῦσι

Κάνένα εἰς μονήν τινα, ἀνώτερον τῶν ἄλλων
 Μοναχόν, εἴτ' εἰς τὸ καλόν ἢ τὸ κακόν, ἐκεῖνον
 Τὸν ἐξαλείφουσι.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ
 Καλὸν αὐτό, τῷ ὄντι, μέσον,
 Φονεύουν τοῦτον.

ΜΑΡΚΙΩΝ
 Οὐδαμῶς. Μυσάπτεται τὸ αἷμα

Ἡ Ἐκκλησία! Θάπτουσιν αὐτὸν ἀπλῶς, αὐθέντα.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ
 Ἡνόησα.

ΜΑΡΚΙΩΝ
 Εἶν' ἔρημον τὸ μέρος. Σὺ φωνάζεις
 Δὲν σὲ ἀκούει πλήν οὐδεὶς, ἀνθίστασαι,
 Ὅδότης κάνεις!

(Δεικνύων τὴν ὀπὴν ἐν ἡ κλίμαξ καὶ πλάξ.)
 Ὡθοῦσι τὸν θνητὸν βαθμῖτα πρὸς βαθμῖτα
 Ἐδῶ. Αὐτὸς κατέρχεται, ὅταν δ' εἰς τὸν πυθμένα
 Ἐγγίσῃ, τότε θέτουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
 Αὐτὸν τὸν λίθον καὶ νύξ τῷ κλείει αἰωνίως
 Τὰ βλέφαρα! Ὁ ἄνθρωπος, οἱ ἄνεμοι, τὰ δάση,
 Τὰ ὕδατα, ὁ οὐρανὸς εὐρίσκοντ' ὑπεράνω
 Τῆς σκιᾶς ταύτης. Τότε δ' αὐτός... .

ΒΑΣΙΛΕΥΣ
 Εἶνε νεκρός! Τὸ πρᾶγμα
 Αὐτὸ εἶνε ἀπλούστατον.

ΜΑΡΚΙΩΝ
 Ἄν θέλῃ, ἀποθνήσκει

Καὶ οὕτω πως δὲν ἔχυσεν ἡ Ἐκκλησία αἷμα!..
 (ὁ βασιλεὺς ἐπιδοκιμάζει νεύματι)

Ἐν Πειραιεῖ, 20 Ὀβρίου 1883.

Π. Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ